

VÝSKYT PIADIVKY *DYSSTROMA INFUSCATA* (TENGSTROM, 1869) NA SLOVENSKU (LEPIDOPTERA, GEOMETRIDAE)

IGNÁC RICHTER¹, IVAN RICHTER² & ĽUBOMÍR SRNKA³

¹ Malá Čausa [ignac.richter@gmail.com]

² Prievidza [ivorichter4@gmail.com]

³ Lehota pod Vtáčnikom [lubo@lemas.sk]

Abstract: *Dysstroma infuscata* (Tengström, 1869) (Lepidoptera, Geometridae) was found in a peat bog locality near the Suchá Hora, Slovakia. Specimens of this species are compared with a specimen from the north-boreal Finland and the closest species of *Dysstroma truncata* (Hufnagel, 1767). Differences in external appearances and genitalia of both species are discussed.

Key words: *Dysstroma infuscata*, Lepidoptera, Geometridae, new records, Slovakia

ÚVOD

Piadivka *Dysstroma infuscata* (Tengström, 1869) bola prvýkrát a doteraz aj naposledy spomenutá v slovenskej lepidopterologickej literatúre v práci REIPRICHA (2000), kde ju v zozname slovenských motýľov uvádza pod č. 2739a a pridelil jej slovenské meno „piadivka smrečinová“. Žiaľ, napriek nášmu úsiliu sa nám nepodarilo zistiť, na základe akých údajov bol tento druh zaradený do zoznamu, lebo ani v predošlom, ani v nasledujúcom období druh nebol publikovaný ako nový pre faunu Slovenska. Reiprich pravdepodobne vychádzal z práce poľských lepidopterológov (MALKIEWICZ & SZPOR 1993), kde autori uvádzajú výskyt tohto druhu z rašelinísk pri Čiernom Dunajci, ktorých značná časť presahuje pri Suchej Hore aj na územie Slovenska. Aj keď v článku nie je spomenutý žiadny konkrétny nález zo slovenského územia, Reiprich vzhľadom na veľmi malú vzdialenosť poľského náleziska asi predpokladal výskyt druhu aj na našom území za istý. Mohla tomu napomôcť aj mapa v článku, kde zakreslený areál výskytu presahuje aj na územie Slovenska. Je taktiež preverené, že ani v zbierke Reipricha (Múzeum Spiša, Spišská Nová Ves) sa žiadny exemplár tohto druhu nenachádza.

Ani v zahraničnej literatúre sa nevyskytol žiadny konkrétny publikovaný údaj o výskyte *D. infuscata* na Slovensku a druh nespomínajú z tohto územia ani FAJČÍK & SLAMKA (1996), resp. FAJČÍK (2003) vo svojich dielach o motýľoch strednej Európy a nie je spomenutý ani v najnovšej súhrnnej práci o piadivkách Európy (HAUSMANN & VIIDALEPP 2012). Predpokladáme, že v zozname európskych motýľov (www.faunaeur.org) je výskyt druhu na Slovensku uvedený len na základe informácie REIPRICHA (2000).

Cieľom tejto práce je dokladovať a tým preukázať prítomnosť tejto piadivky na našom území.

OPIS DRUHU

Dysstroma infuscata je boreálny druh rozšírený v Škandinávii, Pobaltských krajinách a v Rusku (www.faunaeur.org, v. 2.5). V strednej Európe má dve menšie izolované populácie. Okrem južných Čiech (KRAMPL 1991) sa ojedinele vyskytuje na rašeliniskách v južnom Poľsku (MALKIEWICZ & SZPOR 1993) a na Slovensku (Suchá Hora). Tieto dve miesta nálezov sú vzdialené od seba len niekoľko kilometrov a sú z toho istého komplexu rašelinísk,

RICHTER IG, RICHTER IV & SRNKA Ľ, 2013: The occurrence of geometrid moth *Dysstroma infuscata* (Tengström, 1869) in Slovakia (Lepidoptera, Geometridae). *Folia faunistica Slovaca*, 18 (1): 67–71. [in Slovak, with English abstract]

Received 19 January 2013

~

Accepted 15 August 2013

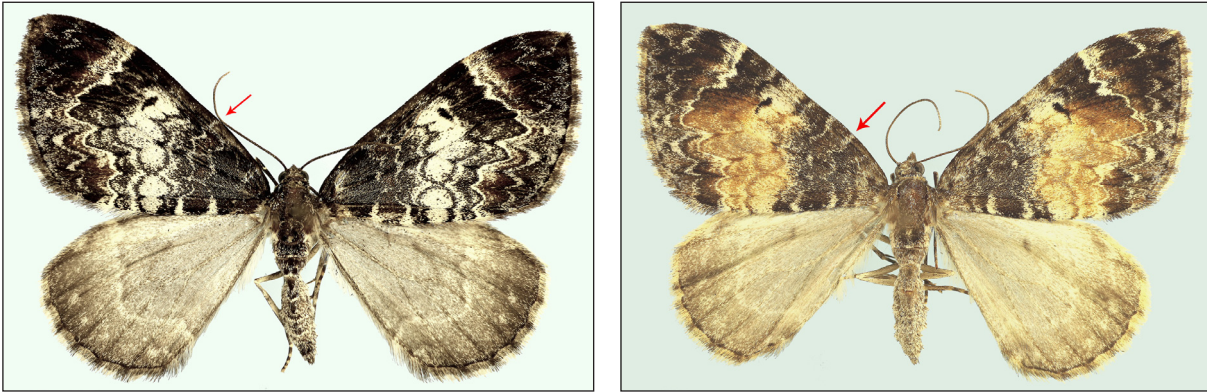
~

Published 15 August 2013

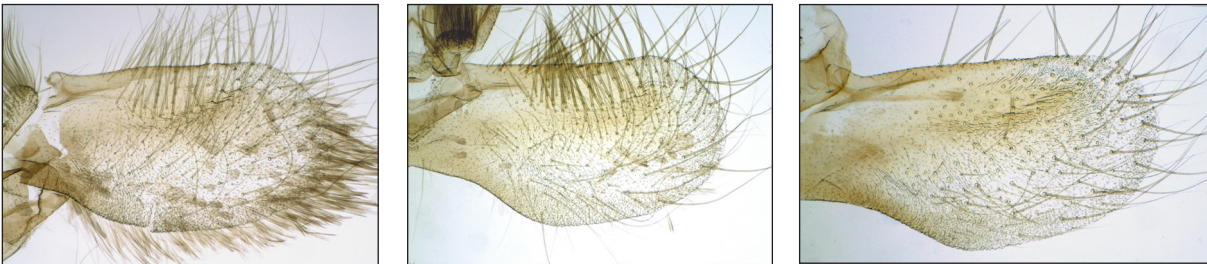

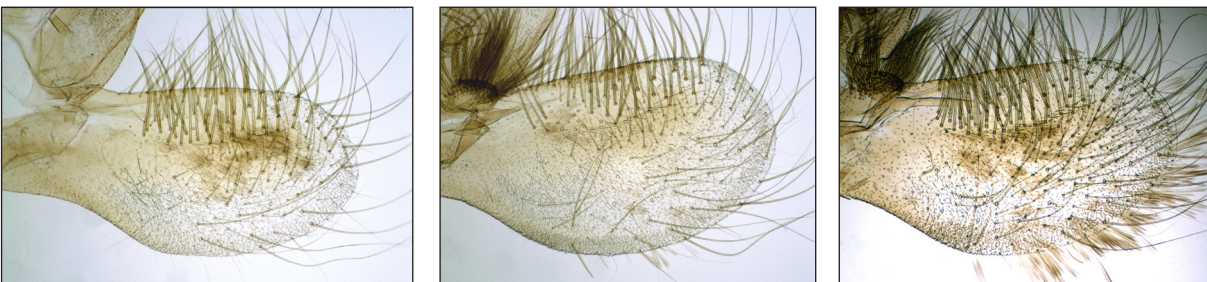
Obrázky 1 – 3. *Dysstroma infusata*, imágo; 1 – Karigasiemi (Finland); 2 – Suchá Hora 1993; 3 – Suchá Hora 1994.

Obrázky 4 – 5. *Dysstroma truncata*, imágo; 4 – Dolné Vestenice 1997; 5 – Horná Ves 1995.

Obrázky 6 – 8. *Dysstroma infusata*, ľavá valva; 6 – Karigasiemi (Finland); 7 – Suchá Hora 1993; 8 – Suchá Hora 1994.

Obrázky 9 – 11. *Dysstroma truncata*, ľavá valva; 9 – Prievidza 1980; 10 – Horná Ves 1995; 11 – Kľačno 1997.

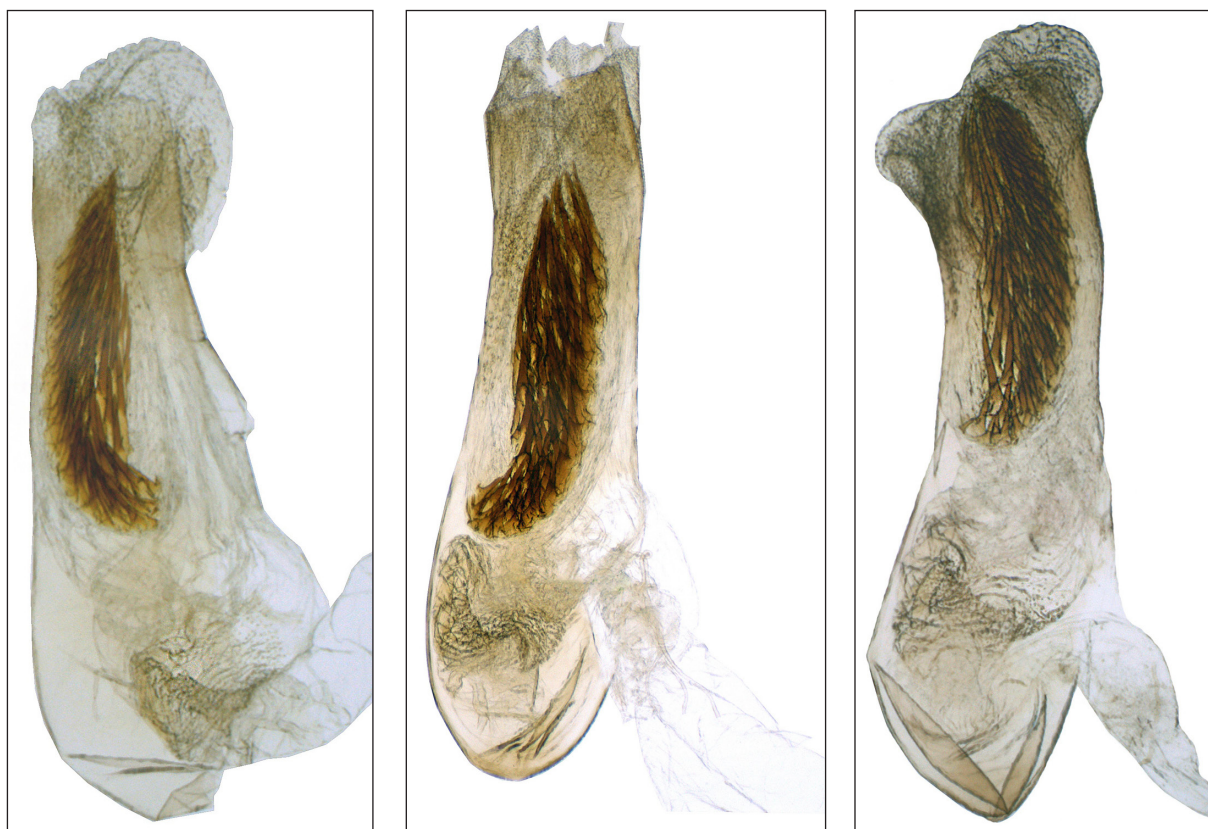
ktoré sa rozprestierajú na oboch stranách hranice medzi Poľskom a Slovenskom. Živnými rastlinami húseníc sú *Vaccinium myrtillus*, *V. uliginosum* a *Ledum palustre* (FAJČÍK & SLAMKA 1996).

Predné krídla sú modrastosivé, priestor medzi stredovým polom a vonkajšou vlnovkovou líniou je sivý. Zadné krídla sú tmavšie sivé, s výraznejšou diskoidálnou škvrnou (FAJČÍK & SLAMKA 1996).

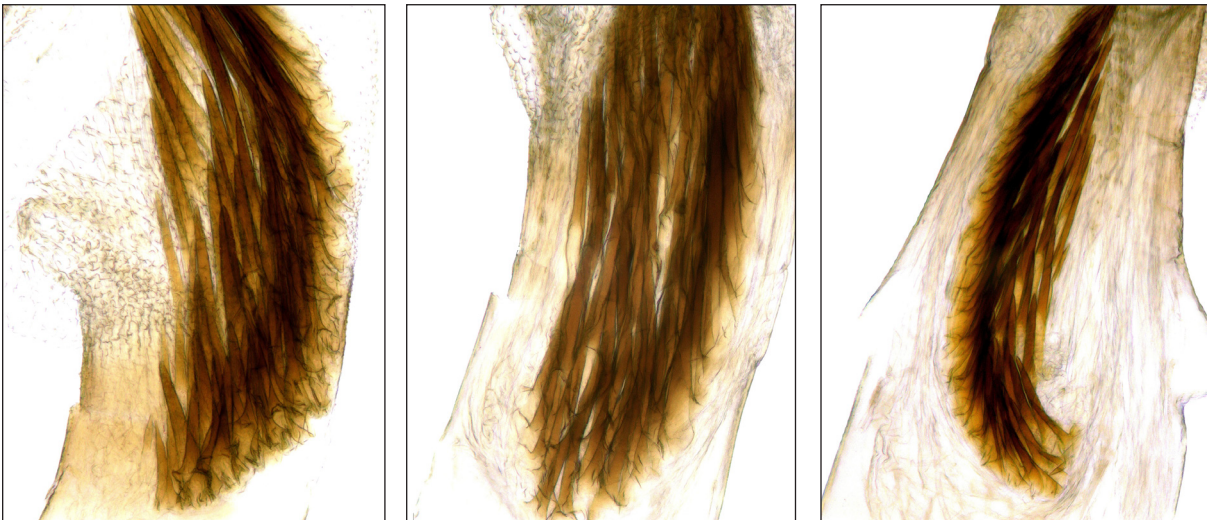
Druh je morfológicky veľmi podobný pomerne častému a variabilnému druhu *Dysstroma truncata* (Hufnagel, 1767), preto je k správnej determinácii nevyhnutné skúmanie kopulačných orgánov samčiek týchto druhov. Ich porovnanie a poukázanie na rozdiely prezentoval KRAMPL (1991) v rámci publikovania výskytu druhu v južných Čechách. V záujme spoľahlivej determinácie exemplárov

Obrázky 12 – 14. *Dysstroma infuscata*, aedeagus; 12 – Karigasiemi (Finland); 13 – Suchá Hora 1993; 14 – Suchá Hora 1994.

Obrázky 15 – 17. *Dysstroma truncata*, aedeagus; 15 – Prievidza 1980; 16 – Horná Ves 1995; 17 – Kľačno 1997.

Obrázky 18 – 20. Detail cornutusov; 18 – *Dysstroma infuscata*, Karigasiemi; 19 – *Dysstroma infuscata*, Suchá Hora; 20 – *Dysstroma truncata*, Prievidza.

Obrázok 21. Porovnanie aedeagusov: zľava – *Dysstroma infuscata*, Karigasiemi (Finland); *D. truncata*, Prievidza; *D. infuscata*, Suchá Hora.

zo Suchej Hory sme vychádzali z jeho základných informácií.

MATERIÁL A METÓDY

Na porovnanie sme mali k dispozícii troch samcov *Dysstroma infuscata*, z toho jedného z Fínska:

1. Suchá Hora, 3. 7. 1993, lgt. Ivan Richter, genit. prep. č. 19 118 (obr. 2, 7, 13, 19)

2. Suchá Hora, 2. 7. 1994, lgt. Ľubomír Srnka, gen. prep. č. 19 014 (obr. 3, 8, 14)

3. Finland, Karigasiemi, 3. 7. 2002, lgt. Ľubomír Srnka, gen. prep. č. 19 121 (obr. 1, 6, 12, 18, 21);

a troch samcov a dve samice *D. truncata* zo Slovenska:

1. Horná Ves, 24. 6. 1995, lgt. Ignác Richter, gen. prep. č. 19 016 (obr. 5, 10, 16)

2. Kľačno, 4. 7. 1997, lgt. Ignác Richter, gen. prep. č. 19 017 (obr. 11, 17)

3. Prievidza, 11. 9. 1980, lgt. Ignác Richter, gen. prep. č. 19 015 (obr. 9, 15, 20, 21)

4. Dolné Vestenice, 12. 9. 1997, lgt. Ignác Richter (obr. 4)

5. Horná Ves, 24. 6. 1995, lgt. Ignác Richter (obr. 10)

Boli zhotovené fotografické snímky troch exemplárov imág *D. infuscata* (obr. č. 1, 2, 3) a dvoch *D. truncata* (obr. č. 4, 5). Ďalej boli vyhotovené preparáty kopulačných orgánov troch samcov *D. infuscata* a troch samcov *D. truncata*. Zo všetkých preparátov boli zhotovené aj snímky ľavej valvy (obr. 6 – 11) a aedeagusu (obr. 12 – 17), z niektorých i detail cornutusov (obr. 18 – 20).

Na základe vyhodnotenia týchto snímok poukazujeme na nasledovné diferenčné znaky:

Genitál samca *D. infuscata*: valva je v distálnej časti oblo podlhovastá, k základni sa mierne zužuje. Aedeagus je dlhší, štíhly, takmer rovnakej šírky v distálej aj proximálnej časti. Cornutusy sú väčšie, cca 0,20 – 0,23 mm.

Genitál samca *D. truncata*: valva je v distálnej časti zaoblená, smerom k základni zreteľnejšie zúžená, aedeagus je kratší, distálne užší, cornutusy sú menšie – 0,15 – 0,18 mm.

Rozdiely v rozmeroch aedeagusov a vo veľkosti a tvare zoskupenia cornutusov sú zreteľné z obr. č. 21.

VÝSLEDKY A DISKUSIA

Imága *D. infuscata* zo Suchej Hory sa habituálne nedajú spoľahlivo odlišiť od exempláru *D. infuscata* z Fínska.

Od habituálne podobnej formy druhu *D. truncata* sa *D. infuscata* líšili hlavne sivým zafarbením predného krídla v časti medzi stredovým poľom a vonkajšou vlnovkovou líniou. Vnútorňa biela priečna línia absentuje, u *D. truncata* je dvojitá, výrazná, dochádza do kostálneho okraja.

Rozdiely v tvare valvy sa nejavia dostatočne signifikantné, pri veľkosti a tvare aedeagusu sú však rozdiely zreteľné. Taktiež veľkosť a tvar zoskupenia cornutusov je zreteľne rozdielny.

Uvedené poznatky nás oprávňujú tvrdiť, že druh *Dysstroma infuscata* (Tengström, 1869) môžeme považovať za súčasť fauny Lepidoptera Slovenska.

POĎAKOVANIE

Autori týmto ďakujú G. Elsnerovi (Praha) za potvrdenie správnosti determinácie a G. Pastorálisovi

(Komárno) a Z. Tokárovi (Šaľa) za poskytnutie dôležitých informácií a za pomoc pri zabezpečení literárnych prameňov.

LITERATÚRA

- FAJČÍK J, 2003: Motýle strednej a severnej Európy. Die Schmetterlinge Mittel- und Nordeuropas. Bratislava.
- FAJČÍK J & SLAMKA F, 1996: Motýle strednej Európy, I. zväzok. Bratislava.
- HAUSMANN A & VIIDALEPP J, 2012: The Geometrid Moths of Europe. Volume 3. Apollo Books, Stenstrup, 743 pp.
- KARSHOLT O, (ed.) 2012: Geometridae. In: KARSHOLT O & NIEUKERKEN EJ VAN (eds): Fauna Europaea: Lepidoptera, Moths. Fauna Europaea, version 2.5, www.faunaeur.org (retrieved on 15. 1. 2013).
- KRAMPL F, 1991: Relict occurrence of the boreal species *Chloroclysta infuscata* in central Europe (Lepidoptera, Geometridae). *Acta Entomologica Bohemoslovaca* 88: 381–389.
- MALKIEWICZ A & SZPOR R, 1993: *Epirrhoe tartuensis* Möls, 1965 i *Chloroclysta infuscata* (Tengström, 1869) – nowe dla fauny Polski gatunki miernikowców (Lepidoptera, Geometridae). *Wiad. Entomol.*, 12 (3): 216–222.
- REIPRICH A, 2000: Slovenské mená motýľov. *Spišská Nová Ves*, 180 pp.